

vedtoges med 112 stemmer (S, KF, V, CD, RV og KRF) mod 20 (SF og FP).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Tredje behandling af lovforslag nr. L 10:

Forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Begravelseshjælp).

Af sundhedsministeren (Ester Larsen).

(Fremsat 2/10 91. Første behandling 24/10 91. Betænkning 12/12 91. Anden behandling 17/12 91. Tillægsbetænkning 18/12 91. Ændringsforslag nr. 2 af 19/12 91 uden for tillægsbetænkningen af Kirsten Jacobsen (FP)).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der stillet 1 ændringsforslag af Kirsten Jacobsen (FP).

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Ingrid Rasmussen (S):

Efter at lovforslaget har været til fornyet behandling i udvalget, er ændringsforslaget fra ministeren nu formuleret på en sådan måde, at der ikke er tvivl om, hvem der er omfattet af begravelseshjælpen.

Vi er glade for den ændring, der betyder, at personer, der efterlader ægtefælle eller børn under 18 år, først omfattes af aftrapningsordningen ved en formuegrænse på 20.000 kr.

Vi støtter dette ændringsforslag.

Kirsten Jacobsen (FP):

Fremskridtspartiet synes, der er en teknisk mangel ved forslaget, og at det ikke er i tråd med den måde, hvorpå vi plejer at behandle mennesker, der bor i ægteskabslignende forhold.

Det er grunden til, at Fremskridtspartiet uden for betænkningen har stillet et ændringsforslag om, at formuegrænsen på 20.000 kr. ikke kun skal gælde for ægtefæller og personer

med børn under 18 år, men også for personer, der har levet i et ægteskabslignende forhold i de sidste to år.

Vi synes ikke, det er rimeligt, at pensionister, som måske på grund af børn eller andre forhold ønsker at bo sammen uden at være gift, på dette meget følsomme område bliver behandlet anderledes, end hvis de var gift.

Vi synes heller ikke, det er rimeligt, at unge mennesker, som måske på grund af en anden opfattelse af ægteskabet eller et ønske om at være samlevende uden at være gift, og som måske af den ene eller den anden grund ikke har børn, skal betragtes som enlige.

Ændringsforslaget er en teknisk forbedring af lovforslaget, og jeg vil anbefale, at man stemmer for det.

Hvis det bliver nedstemt, vil Fremskridtspartiet dog stemme for det af sundhedsministeren stillede ændringsforslag.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 2 uden for tillægsbetænkningen af Kirsten Jacobsen (FP) forkastedes, idet 10 stemte for, 120 imod.

Ændringsforslag nr. 1 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 120 stemmer (S, KF, V, SF, CD, RV og KRF) mod 9 (FP).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Tredje behandling af lovforslag nr. L 70:

Forslag til lov om naturbeskyttelse.

Af miljøministeren (Per Stig Møller).

(Fremsat 24/10 91. Første behandling 30/10 91. Betænkning 12/12 91. Anden behandling 17/12 91. Tillægsbetænkning 19/12 91).

Der var stillet 3 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Det er næppe nogen hemmelighed, at der mellem anden- og tredjebehandlingen af dette lovforslag har været en betydelig turbulens hos visse partier i Miljøudvalget. Der har været stillet spørgsmål og holdt samråd, og nu er de politiske forhandlinger endt med bred enighed om de ændringsforslag, som ministeren har stillet til tredjebehandlingen.

Ved vedtagelsen af det nu stillede ændringsforslag vil vi få udlagt 2 m bræmmer langs stort set alle naturlige vandløb og langs alle søer, dog med undtagelse af visse søer under 100 m².

Det er en stor forbedring fra den eksisterende lovgivning, hvor vandløbsloven taler om 1 m bræmmer langs vandløb, men hvor det virkelige liv har vist, at der har været en meget varierende og højst uklar praksis. Bræmmerne vil med ministerens ord resultere i et mindsket behov for omkostningskrævende og miljømæssigt belastende oprensning.

Det har netop altid været Socialdemokratiets mål, at vi skal beskytte vore søer, vore vandløb og dermed vort havmiljø.

I tillægsbetænkningen siges det bl.a., at hvis det under EF's landbrugspolitik skulle blive muligt at indgå 20-årige aftaler om braklægning af arealer langs vandløb, skal ændringsforslaget vurderes i lyset heraf.

Det synes vi i Socialdemokratiet kan være fornuftigt, men for at der ikke skal opstå misforståelser senere, vil jeg gerne sige helt klart, at denne bemærkning ikke skal bruges til at trække indførelse af bræmmer i langdrag. Bestemmelserne om bræmmer er nu kommet ind i loven, og dermed skal den også gennemføres på linje med lovens øvrige bestemmelser.

Socialdemokratiet har sammen med SF og Det Radikale Venstre under hele udvalgsarbejdet givet til kende, at vi ville have bræmmer indført nu, og at vi om fornødent ville gennemføre det uden om regeringen. Men ingen af de tre partier har lagt skjul på, at det er ønskværdigt, at en lovgivning af denne art har så bred politisk opbakning som muligt.

Det er derfor med glæde, vi kan notere, at regeringen står bag bestemmelsen om 2 m bræmmer, og det er med særlig glæde, at vi kan konstatere, at hele Venstres folketingsgruppe nu om lidt også vil stemme for disse bræmmer langs vore søer og vandløb.

Eva Møller (KF):

Det er næppe nogen hemmelighed, at Det Konservative Folkeparti ikke havde ønsket, at der skulle være bræmmer med i den lovgivning, der er til behandling her. Vi mener ikke, det hører hjemme i naturbeskyttelsesloven, men da vi så lovforslaget, som det så ud efter anden behandling, fandt vi det rigtigst og rimeligst at stemme for de ændringsforslag, som miljøministeren nu har stillet, således at vi kun får ca. halvt så mange bræmmer, som der ellers ville have været.

Vi mener, at dette er en helt klar forbedring af lovforslaget, og derfor kan vi naturligvis stemme for de af miljøministeren stillede ændringsforslag.

Filt Jensen (V):

Som nævnt under andenbehandlingen har vi i Venstre en positiv holdning til størstedelen af lovforslag nr. L 70. Men der var problemer i lovforslaget, og disse problemer var bræmmerne. Dels var det så vidtgående, dels var der en del uafklarede spørgsmål, der gjorde, at vi ønskede at få lovforslag nr. L 70 til fornyet udvalgsbehandling.

Det er nu lykkedes at få omfanget af de berørte vandløb nedbragt til 30.000 km i stedet for de oprindelige 60.000 km.

Endvidere er det indføjet i tillægsbetænkningen, at ifald der bliver mulighed for at indgå 20-årige EF-aftaler om en braklægningsordning for arealer langs vandløb, vurderes bræmmebestemmelserne i lyset deraf, således at landmanden ikke hindres i at indgå sådanne aftaler og altså i så tilfælde med kompensations.

[Filt Jensen]

Vi hilser også med tilfredshed, at der er kommet svar på et uafklaret spørgsmål, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt eksisterende hegn for løsgående kreaturer skal flyttes tilbage fra vandløb. Svaret er, at de kan blive stående, hvor de står.

Med disse ændringer og tilføjelser kan Venstre stemme for lovforslag nr. L 70.

Gade (SF):

Man kan roligt sige, at julefreden efter et par mere turbulente dage sænker sig her fra Venstre til SF om at indføre bredere bræmmer omkring vandløb. Det er klart tilfredsstillende, og det ændringsforslag, der er stillet, er en præcisering af den enighed, som også manifesterede sig, da Det Radikale Venstres ordfører, fru Lone Dybkjær, var miljøminister, og det er, når det kommer til stykket, jo også det, som S, SF og Det Radikale Venstre ønskede at opnå.

Vi har altså opnået det, vi ville, og det er kun tilfredsstillende, at de store diskussioner, der har været i De Konservatives og Venstres folketingsgrupper, er endt med, at Venstre nu stemmer for bræmmer uden erstatning. På den baggrund synes jeg, det er udmærket, og kan godt forstå, det også er nødvendigt for Venstre, at der er nogle betragtninger i betækningsbidraget om, at man gerne vil vurdere spørgsmålet senere. I SF vil vi på ingen måde lægge hindringer i vejen for vurderinger i Venstres folketingsgruppe og i De Konservatives folketingsgruppe i fremtiden. Vi er glade for, at vi får erstatningsfri bræmmer på 2 meter, og derfor stemmer vi med glæde for de ændringsforslag, som miljøministeren har stillet, og stemmer imod det af Fremskridtspartiet stillede ændringsforslag.

Aage Brusgaard (FP):

Jeg synes næsten, det skulle være nok, når nu vi har hørt hr. Gades rosende tale. Hr. Gade nævnte, at SF var meget tilfreds med lovforslaget og ville stemme ja til det. Det burde skære dybt ind i Venstres hjertes, når Socialistisk Folkeparti kan gå herop og sige: Vi fik hele vores vilje gennemført på dette område. Det burde faktisk være tale nok, men det er det selvfølgelig ikke, for jeg har jo 10 minutter.

Det, sagen drejer sig om, er jo, at regeringen stiller forslag om, at Socialdemokratiets ændringsforslag udgår, hvor det var vedtaget, at

der var 60.000 km bræmme, der ikke måtte dyrkes, og som altså gik ud af landmandens hånd. Men så kommer regeringen med et andet ændringsforslag, der siger: O.k., nu tager vi 30.000 km vandløbs og søers bredder, som landmanden ikke får rådighed over, når denne lovgivning træder i kraft.

Jeg kan roligt sige, at det er den største ekspropriation, der er sket i Danmarkshistorien nogen sinde uden erstatning. Det er helt klart. Den eneste forskel, der er på regeringens ændringsforslag og det, der bliver stemt ned fra Socialdemokratiet, er, at der i byzoner er nogle vandløb, der går ud. Det er helt klart, at Venstre og De Konservative er trukket fuldstændig rundt i manegen af Det Radikale Venstre, og det lagde fru Eva Møller vel heller ikke skjul på.

Jeg kan ikke dy mig for lige at citere en lille smule fra andenbehandlingen i forgårs, hvor fru Hanne Severinsen i et svar til fru Dorte Bennedsen sagde, at fru Dorte Bennedsen overhovedet ikke svarede på et spørgsmål, som hr. Glønborg også stillede, nemlig hvorfor man her vil tvinge en lov igennem – det er det, Venstre gør nu, men det ville de altså ikke i forgårs – sådan at man ikke kan få EF-tilskud.

Vi har som svar på spørgsmål nr. 30 fået klart tilkendegivet, at bræmmer ikke kan falde ind under EF-tilskudsordningen. Det er så ulogisk, hvad Venstre og De Konservative kommer med her. De skulle i hvert fald ingenting have sagt ved andenbehandlingen i forgårs, for det var stik imod det, de tidligere har sagt fra talerstolen, nemlig at de ville ikke være med til bræmmer, og hvis der absolut skulle være bræmmer, skulle det i hvert fald være med erstatning. Jeg kunne godt komme med flere citater fra fortrykket, som jeg står med her, men det vil nok føre for vidt.

Dernæst har jeg et par konkrete spørgsmål til regeringen, der stiller ændringsforslagene. Under bemærkningerne til ændringsforslag nr. 2 begrundes man dette ændringsforslag med, at det er noget, man har forpligtet sig til i forbindelse med begrebet »et bæredygtigt landbrug« i handlingsplanen. Nu har jeg hele handlingsplanen her, og jeg har også den betænkning, der blev afgivet for 3 nætter siden. Der står intet om bræmmer, og derfor vil jeg gerne spørge Venstre og De Konservative, hvordan de kan henvise til handlingsplanen, når der intet står om bræmmer deri.

[Aage Brusgaard]

I bemærkningerne til ændringsforslag nr. 2 hedder det endvidere i et senere afsnit, at vandløbsmyndigheden for offentlige vandløb i vandløbsregulativer kan fastlægge et særligt arbejdsområde ved vandløb. Det, Venstre og De Konservative hånede Socialdemokratiets forslag for i forgårs, var, at det samme stod i deres forslag, nemlig at entreprenørmaskiner og lignende skulle have plads ved åløb. Og der blev spurgt mange gange, hvor mange meter det drejede sig om, osv. Derfor er det vel helt relevant, at jeg spørger regeringen, hvor mange meter dette her drejer sig om, som jo altså også er erstatningsfrit.

I den næste sætning i bemærkningerne til ændringsforslag nr. 2 står der: »Ændringsforslaget indeholder ingen bestemmelser om erstatning til de grundejere, hvis ejendom berøres af kravet i stk. 1 om opretholdelse af en dyrkningsfri bræmme. Indgrebet har karakter af en generel, erstatningsfri regulering.«

Ja, det er jo en påstand, og i den forbindelse synes jeg nok, at justitsministerens svar greb ind i begivenhedernes gang. Som alle ved, kører der en retssag på Fyn, hvor De danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger for nogle landmænd har stævnet Miljøstyrelsen, hvor Fyns Amt har sagt, at der skulle være 2 m bræmme omkring et vandløb. Denne retssag kører jo endnu. Når nu et flertal i Folketinget vedtager en lovgivning om 2 m bræmme ved vandløb og søer, bliver det pågældende vandløb på Fyn, der kører en retssag på, omfattet af denne lov. Og selv om jeg ikke er jurist, mener jeg helt klart, at man dermed siger til dommerne, at de efter vedtagelsen af lovgivningen om 2 m bræmme, der ikke skal ydes erstatning for, må afgøre sagen på Fyn til Miljøstyrelsens fordel og ikke til landmændenes fordel. Jeg mener, at det, et stort flertal i Folketinget gør her, er særdeles betænkeligt.

Jeg har prøvet at sætte mig lidt ind i dansk lovgivning på dette område, skønt jeg som sagt ikke er jurist. Derved har jeg fundet frem til, at der i bogen »Dansk Miljøret 1. Almindelig del«, redigeret af W. E. von Eyben, på s. 137 står:

»Hvor de miljøretlige foranstaltninger, der udelukker eller begrænser fremtidige ændringer i igangværende virksomhed . . .« – og det må vi jo sige at en landbrugsvirksomhed falder ind under – ». . . følger ekspropriationsproces-

sens regler, gælder – som ved mistet bygningschance . . .« – eller brugsret – ». . . at der betales erstatning for ethvert tab.«

I bogen »Ejendomsretten – omfang og beskyttelse« af Egon Larsen står der på s. 215:

»Der kan ikke være tvivl om, at uanset hvor velmotiverede og udviklingsbestemte generelle erstatningsfrie indgreb i den private ejendomsret der efterhånden er indspundet i et sådant netværk af »reguleringer«, at den samlede virkning er uhyre vanskelig at overse, så må under normale forhold den stadig grundlovs-sikrede beskyttelse, især gennem erstatningspligten, altid være virksom uanset den specielle lovs begrænsning eller forbigåelse heraf . . .«, og så er der nævnt grundlovens § 73.

Her siger man altså, at hvis man foretager et sådant indgreb, skal det i hvert fald være med fuld erstatning. Jeg mener, at det, regeringen her lægger op til, er særdeles betænkeligt. Det er tydeligt, at Venstre og De Konservative har ladet sig styre af SF, Socialdemokratiet og De Radikale. Det kom også tydeligt frem i SF's ordførertale, at dette her lige var deres sag.

Det kan vel ikke komme bag på nogen, når jeg nu meddeler, at Fremskridtspartiet vil stemme ja til ændringsforslag nr. 1, nej til nr. 2 og ja til nr. 3. Og til slut vil vi sige nej til det makværk af et lovforslag, som vil tage 30.000 km bræmmer ud af landmændens rådighed, som han har haft i århundreder, uden at give ham en krone i erstatning.

Formanden:

Jeg tror, jeg har anledning til at indskærpe forretningsordenens bestemmelse om, at citater kun må anvendes i begrænset omfang.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Hr. Aage Brusgaard var så venlig at citere mig fra andenbehandlingen. Og jeg må da give hr. Aage Brusgaard ret i, at det er rigtigt, at den nuværende EF-ordning ikke kan bruges, medmindre man har 5 km bræmme. Men det, som vi nu har fået afklaret, og som jeg er meget glad for, er, at man nu kan tage med i betragtning, at der faktisk på EF's bord ligger et forslag, der meget muligt kan bruges. Vi har nu fået flertallet med på, at i så fald bliver der faktisk tale om erstatning. Derved har vi undgået det, som man kunne kalde for en form for

[Hanne Severinsen]

landsskadelig virksomhed, som flertallet var ved at indskibe sig i ved andenbehandlingen: at man sådan set forhindrede danske landmænd i at få en EF-erstatning. Det er nu blevet ændret, og det er vi faktisk glade for. Samtidig må vi sige, at vi synes altså stadig væk, at 60.000 er værre end 30.000.

Men jeg synes, det var interessant at høre, at hr. Gade nærmest sagde – og det kunne jeg godt lide at høre lidt nærmere om – at man med vilje havde stillet et fuldstændig sindssygt forslag, så vi blev nødt til ved tredje behandling at stille et mindre sindssygt forslag. Er det virkelig rigtigt?

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Hr. Aage Brusgaard gjorde opmærksom på, at det var den største ekspropriation i historien, og at Venstre og De Konservative var trukket rundt i manegen. Jeg vil dog gøre opmærksom på, at vi føler os i hvert fald ikke som manegeklovne.

Det er sådan, at vi til forskel fra Fremskridtspartiet gerne vil nå praktiske resultater. Og et praktisk resultat er at reducere 60.000 km, som var alternativet, til 30.000 km. Det er det første skridt. Det næste skridt er, at der i de svar, der er med i tillægsbetænkningen, står – og nu skal der lige gøres opmærksom på, at ved de fleste vandløb drejer det sig om enge, og det vil sige græsarealer, der er egnet til kreaturer – at disse hegn kan blive stående. Og derfor reduceres den del, der bliver inddraget i denne sag, yderligere ganske væsentligt.

Med hensyn til retssagen på Fyn er det også indføjat, at miljøministeren skal holde udvalget løbende orienteret, således at der kan tages højde for det i det tilfælde, at den falder ud til landmændenes fordel.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

Hr. Aage Brusgaard henviste til bemærkningerne til stk. 2. Hr. Aage Brusgaard var så venlig at henvise til Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling. Jeg skal da sige, at hvis man melder sig ud og slet ikke vil være med til at påvirke nogen udvikling, får man jo heller ingen indflydelse. Men uden Fremskridtspartiets indsats i Udvalget vedrørende

en Bæredygtig Landbrugsudvikling – de var med til udvalgs møderne, men havde meldt inden, at de sagde nej til alt – undgik vi i udvalget at få bræmmerne med.

Nu skriver man så i tillægsbetænkningen, at »på baggrund af lovforslagets anden behandling i Folketinget og arbejdet i ad hoc-udvalget vedrørende et bæredygtigt landbrug findes det nødvendigt på nuværende tidspunkt at foreslå en bræmmeordning.«

Jeg må gøre hr. Aage Brusgaard opmærksom på, at første linje er Socialdemokratiets linje, for Socialdemokratiet siger, at på baggrund af, at vi ikke tog det med dér, vil de have det med her. Det kan jeg så beklage.

Men Venstres bidrag er, at vi finder det nødvendigt at foreslå denne bræmmeordning for at undgå ordningen med de 60.000 km. Man burde måske i udvalget have sagt, at et mindretal siger, at årsagen til, at vi skal have dette ændringsforslag, er, at det er en dårligere ordning, der er kommet ind ved anden behandling. Socialdemokraterne og SF mener også, at det skal med; fordi de ikke kunne få det med det ene sted, prøver de altså det andet sted. Det kan så være årsagen. Men jeg beder hr. Aage Brusgaard om at lægge mærke til, at Venstres begrundelse for at stemme i dag er, som det er sagt fra flere sider: 30.000 km er mindre end 60.000 km.

(Kort bemærkning).

Rønholt (KF):

Vil hr. Aage Brusgaard bekræfte, at dersom regeringspartierne havde fulgt Fremskridtspartiets linje, havde landmændene fået ubegrænsede bræmmer på 60.000 km, og at landmændene ingen chancer havde haft for på et senere tidspunkt at søge braklægningsstøtte for disse arealer, altså en form for kompensation? Det er således alene regeringspartierne ansvar og ære, at virkningerne over for landbruget blev mere end halveret. Havde vi fulgt Fremskridtspartiets linje, havde indgrebet været betydelig mere vidtgående. Det budskab bør hr. Aage Brusgaard redegøre for her fra Folketingets talerstol.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Jeg vil sige to ting til hr. Aage Brusgaard:

[Eva Møller]

Politik er jo som bekendt det muliges kunst. Og jeg har ikke lagt skjul på, at Det Konservative Folkeparti helst havde set, at der ikke var bræmmer i naturbeskyttelseslovsforslaget. Men når det nu er således, at der, hvis ikke vi gør et eller andet, skulle have været 60.000 km bræmmer, så synes vi stadig væk, det er rigtigere – når det nu er muligt at begrænse det til 30.000 km bræmmer – så at gøre det således.

Og jeg skal, da hr. Aage Brusgaard nu var i gang med oplæsningen og juraen, sige, at i et responsum fra Justitsministeriet fra 1987, da der var tale om 6 m brede bræmmer, står der:

»De rådighedsbegrænsninger, der vil være knyttet til indførelsen af bræmmerne, vil følge umiddelbart af lovforslagets generelle regler. Rådighedsbegrænsningerne vil få virkning for de kategorier af ejendomme, der er beliggende op til de pågældende områder, og indgrebet har derfor karakter af en generel regulering. Hertil kommer, at indgrebet har til formål at forhindre miljømæssige skader på de omfattede søer og vandløb m.v. og således tjener væsentlige samfundsmæssige interesser. På den baggrund må det efter Justitsministeriets opfattelse antages, at indgrebet har karakter af en generel erstatningsfri regulering.«

Det er det, vi har henholdt os til i vores forslag om indførelse af bræmmer, og det mener vi er helt sagligt og korrekt og lovmedholdeligt.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det fremgår umiddelbart af debatten, at såvel Venstre som De Konservative i virkeligheden er i opposition til deres egen regering. Det må regeringen jo sådan set selv tage sig af.

Det, jeg tager ordet i anledning af, er de underlige udsagn om, hvem der har bidraget med hvad og hvorfor.

Fru Hanne Severinsen siger, at man har fremsat et meget værre forslag for så at trække det tilbage og tvinge Venstre til at stemme. Det er Venstres sædvanlige facon at være i opposition til sin egen regering på. Fru Hanne Severinsen ved udmærket godt, hvordan dette er foregået. Vi har bedt om teknisk bistand til dette forslag, sådan at det er i overensstemmelse med det, KVR-regeringen i sin tid fremsatte, og hvor vi naturligvis derfor gik ud fra, vi ikke skulle have en stor diskussion om, hvorvidt De Konservative og Venstre kunne stemme for.

Hr. Sønderby har været oppe for at sige, at det er Socialdemokratiets bemærkninger. Socialdemokratiet må gerne få æren for bemærkningerne, men det er igen noget underligt vås – for at sige det ligeud. Igen er der tale om, at det faktisk er miljøministeren, der fremsætter forslaget.

Kunne vi ikke slutte diskussionen og sige, at Venstre og De Konservative stemmer for det, fordi deres egen regering selv har foreslået det?

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Hr. Sønderby synes, det er så vigtigt, at de 60.000 km er blevet 20.000-30.000 mindre. Så vil jeg spørge hr. Sønderby, om han ikke er bekendt med, hvad det er for nogle kilometer vandløb, det er blevet færre. Det er vandløb i byzone og sommerhusområder, og det er vandløb anlagt til særlige formål, det vil først og fremmest sige dræn og små grøfter m.v.

Jeg skal sige til hr. Sønderby, at for os er dette overhovedet ikke et problem. Vi er faktisk gået efter og regnede i startfasen egentlig også med, at det var det, der skulle vedtages, for det var sådan, vi har diskuteret det i flertallet, S, SF og Det Radikale Venstre. Så vi har ikke et problem.

Jeg synes heller ikke, Venstre skal slippe godt fra at sige, at dette går mindre ud over landmændene end det, der blev vedtaget forleden dag. Det gør det ikke, for med hensyn til det, der blev vedtaget forleden dag, var flertallet enige om, at netop disse grøfter ikke skulle være omfattet af det. Derfor var flertallet på det tidspunkt klar over, at det måtte præciseres.

Hegning er ikke noget nyt. Så vidt jeg har forstået, lå disse betragtninger om hegning allerede klar, da vi diskuterede vandløbsloven, og det er vel cirka et år siden.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Det er egentlig sørgeligt. Der har været fire heroppe fra regeringspartierne – nemlig fru Hanne Severinsen, hr. Rønholt, hr. Sønderby og fru Eva Møller – som alle sammen har kritiseret selve lovforslaget, men de vil alligevel stemme for. De har bare undskyldt sig med:

[Aage Brusgaard]

Jamen hvis vi ikke gør det, så var det blevet endnu værre. Det er typisk for denne regering: Den regerer på oppositionens betingelser, helt klart.

Hvis der var konsekvens i de fire politikeres ord, så stemte de efter deres overbevisning. Hvis det var så meget imod deres overbevisning, at de ikke kunne leve med det, så udskrev de nyvalg eller gik af. Det er det, der er konsekvent politik. Det andet er bare sludder og sladder.

Hr. Rønholt spurgte, om jeg kunne bekræfte, at hvis regeringen ikke var kommet med dette lovforslag, så var det blevet 50.000-60.000 km bræmmer. Det kan man både sige ja og nej til. Ændringsforslag nr. 1 i tillægsbetænkningen stemmer Fremskridtspartiet for, som jeg sagde. Det reducerer de 60.000 km.

De, der har sørget for, at der bliver flertal for ændringsforslag nr. 1, er nok Det Radikale Venstre. Der var jo flertal ved andenbehandlingen, nemlig S, SF og Det Radikale Venstre. Så jeg vil tro – det er selvfølgelig en gættekonkurrence – jeg vil tro, at De Radikale er blevet bange for de telefonopringninger og de breve, der er kommet fra De Danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger, og så er de gået over til V og K og har sagt: Det var vist også noget makværk, lad os nu gøre det lidt mindre. Sådan vil jeg tro at det forholder sig.

Så var hr. Sønderby oppe og sige om et par linier i betækningsbidraget, at det var så sandelig ikke regeringens, det var noget, som Socialdemokratiet havde fået ind. Mig bekendt – og jeg deltog da i alle de udvalgs møder, der var – så kom det betækningsbidrag, det stykke papir, fra vores miljøministers hånd, så hvis vores miljøminister er gået over til Socialdemokratiet, burde der være skrevet om det i pressen.

Til slut vil jeg sige til fru Eva Møller, som læste op fra Justitsministeriets notat fra 1986, at det er netop det, vi mener er betænkeligt, at man bruger det som grundlag. Der kører en retssag på Fyn om samme emne.

Og så lige til slut til ...

Formanden:

Så skal det være til slut.

Aage Brusgaard (FP):

Jamen det er det også.

Fru Hanne Severinsen var positiv over for, at der nu står, at hvis det er som led i en reform i EF osv., så kan der søges tilskud. Var det så ikke mere rigtigt at have den holdning, som Kristeligt Folkeparti har, nemlig at sige: Jamen så lad os vente og se, om EF vil give tilskud til det? Jeg synes, at Kristeligt Folkeparti har været meget konsekvente ved at sige: Vi vil ikke være med til det her makværk, før vi ved, om der kan søges tilskud. Det andet, fru Hanne Severinsen, det er noget brakværk.

Formanden:

De korte bemærkninger er indtil to minutter. Jeg har faktisk en knap her, hvormed jeg kan lukke mikrofonen, og går der langt over de to minutter, så gør jeg det en dag.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Min bemærkning til hr. Gade var faktisk af født af, hvad han sagde i sit allerførste indlæg. Jeg synes, at det næste indlæg måske var knap så uacceptabelt, men i det antydede hr. Gade faktisk, at det var mægtig fint, at man var kommet til at stille et for dårligt forslag, for så blev regeringen nødt til at luge ud i det.

Til hr. Aage Brusgaard vil jeg sige, at det er da rigtigt, Kristeligt Folkepartis udtalelse kan vi da godt være enige om. Men det er nu engang sådan, at man ligesom regeringen må være med til at luge ud dér, hvor der er ting, som ikke er helt, som vi ønsker det, og det må vi så være ansvarlige for.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg skal ikke yderligere kommentere den forskel, der er mellem de to ændringsforslag. Det har både fru Lone Dybkjær og hr. Gade gjort, og jeg er enig i de vurderinger, de er kommet med.

For os er det helt afgørende, at med det forslag, der kommer nu, får alle naturlige vandløb i Danmark på nogle meget, meget få undtagelser nær – alt, hvad vi normalt vil kalde vandløb og åer – nu udlagt bræmmer, og det er det, der har været vores mål.

Hr. Filt Jensen mente, at der udgik en hel masse yderligere jord, fordi man ikke skulle flytte hegnene. Det forstår jeg ikke. Hvad en-

[Dorte Bennedsen]

ten der står hegn eller ej, vil der på to meter langs bredden være udlagt en bræmme; det vil sige, at der ikke må foretages jordbehandling, der må ikke sprøjtes, osv. osv. Der vil, uanset hvor det hegn står, være denne to meters bræmme, hvor landmanden vil være forpligtet til at overholde de regler, der nu ligger her.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Jeg skal blot for god ordens skyld sige til hr. Aage Brusgaard, at jeg i dag som alle øvrige gange naturligvis stemmer efter min overbevisning og intet andet, og det er min helt klare overbevisning, at vi med de ændringsforslag, vi stemmer for nu om lidt, vil få en langt bedre lov, end vi ellers ville have fået, og det er min helt klare overbevisning, at naturbeskyttelsesloven som helhed er en lov, som er god og rigtig, og som vil være til gavn for den danske natur.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Der er nogle, der har sagt, at de ikke forstår, at bræmmerne kan optage en så central del af Folketingets taletid her den 20. december, så jeg skal gøre min replik kort.

Til hr. Aage Brusgaard vil jeg blot sige, at han har altså gættet forkert i hr. Aage Brusgaards gættekonkurrence. Vi har ikke fået et hav af breve. Dette ændringsforslag har bragt lovforslaget tilbage til det forslag, der blev stillet i KVR-regeringens tid. Det var det, den radikale gruppe, De Konservative og Venstre gik ind for på det tidspunkt. Det foreliggende forslag var mere vidtgående end det, Det Radikale Venstre fremsatte dengang. Vi mener ikke, det er nødvendigt at have et så vidtgående forslag, og vi mener, at man risikerer at ødelægge hele sigtet, hvis man får så vidtgående et forslag. Derfor er der blot at sige, at med dette ændringsforslag er vi nu dér, hvor vi var i KVR-regeringen.

Derfor synes jeg også, det er rart, at K og V vedkender sig, at de engang har stået bag dette. Dengang forhandlede man sig naturligvis til rette; nogle gav, og nogle tog. Derfor forekom det mig også underligt, at man pillede netop denne side ud. Der var så mange andre ting, jeg pillede ud dengang, som jeg kunne have sat ind.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

Nu har vi diskuteret bræmmer i 4-5 år i Folketinget, nu skal vi også have dette afsluttet. Jeg vil gerne sige til fru Lone Dybkjær, at den aftale, der var i fru Lone Dybkjærs tid, var en aftale om andet end bræmmer. Det var en hel masse om afløb, vandløb osv. Man accepterede nogle ting for at få noget andet.

Jeg kom herop for at sige til hr. Gade, at 30.000 km er altså mindre end 60.000 km, og i tillægsbetænkningen er der – med alle forslagsstillernes medvirken, også hr. Gades – kommet et afsnit ind om EF's landbrugspolitik, om, at hvis det bliver muligt at indgå aftaler om braklægning, skal landmænd ikke forhindres i det. Hvis EF-ordningerne kan bruges, hvis de bliver vedtaget, er det min overbevisning, at så må vi stemme for det ændringsforslag, der ligger her. Det er ud fra det, at vi gør det, ikke fordi vi kan lide bræmmerne, men vi kan bedre lide 30.000 km end 60.000 km, og vi er tilfredse med, at ministeren også har medtaget det om EF.

Så vil jeg gerne til sidst sige om diskussionen om bemærkningerne til ændringsforslaget: Når et stort flertal foreslår det, er det, fordi nogle synes, at det skal med, fordi man ikke har fået det med i handlingsplanen for et bæredygtigt landbrug, og andre – og det er altså os – fordi vi synes, det er bedre end det, der ligger.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Det er til fru Dorte Bennedsen, der udtrykte tvivl om den indskrænkning, der var konsekvensen af det her for en hel del vandløb, hvor der var varigt græs. Nu findes vandløb jo som regel i forbindelse med engarealer. Spørgsmål nr. 37 lyder: »Er en landmand, der har et hegn ved en åkant, pligtig at flytte hegnet 2 m ind?« Og svaret – som vi fik forud for udarbejdelsen af tillægsbetænkningen – lyder: »Efter bestemmelserne i den gældende vandløbslovs § 29 kan vandløbsmyndigheden påbyde bredejerne at etablere og vedligeholde forsvarlige hegn, når arealer ved vandløb benyttes til græsning for løsgående kreaturer. I vandløbslovens vejledende standardregulativ for offentlige vandløb anbefales en mindsteafstand fra hegning

[Filt Jensen]

på 1 m. En bestemmelse om bræmmer ændrer ikke rækkevidden af § 29 og dermed ikke baggrunden for hegnets placering. En ny bræmmebestemmelse i lovens § 69 vil derfor ikke medføre, at bestående hegn skal flyttes. Hegningen har til hensigt at sikre vandløbene imod kreaturerens nedtrædning af vandløbskanten og en deraf følgende udskridning, bl.a. til skade for afstrømning i vandløbet. Dette hensyn vil være fuldt tilgodeset ved hegning i overensstemmelse med nuværende praksis.«

Og nuværende praksis er altså den, at de hegn, der står der, må blive stående, og at landmanden ikke må sprøjte. Han må ikke anvende kunstgødning på de to meter nærmest bredden, men han har ingen forpligtelse til at forhindre, at dyrene klatter.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg har megen forståelse for, at Venstres folketingsgruppe har brug for et halmstrå at klynge sig til i denne sag. Men jeg synes ikke, man skal komme med nogle argumenter, som ikke er i overensstemmelse med virkeligheden.

Jeg forstod af et indlæg fra hr. Sønderby for lidt siden, at henvisningen til ad hoc-udvalget vedrørende et bæredygtigt landbrug skulle være noget, Socialdemokratiet havde ønsket at få ind. Jeg vil mere for historieskrivningens skyld sige: Ændringsforslaget er ministerens; bemærkningerne til ændringsforslaget er ministerens. Første gang, jeg hører noget om dette, er, da det kommer som bilag i udvalget. Jeg er ikke blevet spurgt til råds om, hvad jeg ville have med ind, af gode grunde, da det er ministerens ændringsforslag og hans bemærkninger. Det synes jeg nok lige skulle pointeres efter hr. Sønderbys bemærkninger.

Lad mig så sige til hr. Filt Jensen: Nej, det er helt korrekt, jeg er helt enig i, at hegnene ikke skal flyttes, men skulle den gode landmand nu finde på, at han ville opdyrke den pågældende mark, så gælder reglen om 2 meter-bræmmen.

Formanden:

Så er det hr. Aage Brusgaard for en kort bemærkning, og så synes jeg, vi skal tage det hensyn til de øvrige ordførere, at vi også hører deres indlæg.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg skal nok prøve at gøre det kort denne gang.

Regeringspartierne har været heroppe mange gange nu og har sagt, at disse 60.000 km bræmmer ville være blevet indført, hvis det ikke havde været for deres ændringsforslag.

Det mener jeg da er noget sludder. Vi har jo altså grundlovens § 73, stk. 2. Og den citerer jeg ordret:

»Når et lovforslag vedrørende ekspropriation af ejendom er vedtaget, kan en tredjedel af Folketingets medlemmer inden for en frist af tre søgnedage fra forslaget endelige vedtagelse kræve, at det først indstilles til kongelig stadfæstelse, når nyvalg til Folketinget har fundet sted . . .«.

Det vil altså sige, at hvis Venstres og De Konservatives ordførere udtrykker det, de mener partiet står for, burde de have bedt om at få 60 underskrifter til at udsætte lovens ikrafttrædelse til efter et nyvalg, hvor borgerne så havde kunnet tage stilling til, hvorvidt det her var fornuftigt. Men det har Venstre og De Konservative altså ikke ønsket, og derfor må jeg nok konkludere, at Venstre og De Konservative ikke har så meget imod bræmmer. De vil bare lægge skylden over på de socialistiske partiers skuldre.

Svend Aage Jensen (CD):

Når Centrum-Demokraterne under anden behandling stemte imod dette ændringsforslag, var det ikke, fordi vi ikke kunne lide bræmmer, men vi havde gerne set, at ændringsforslagets gennemførelse var blevet udskudt, indtil EF's landbrugspolitiske reform forelå, således at det kunne indgå i en aftale vedrørende braklægning. Men så skulle det ikke være, og så kan vi jo lige så godt nyde det.

Men vi hilser det ændringsforslag, som ministeren er fremkommet med sammen med bemærkningerne, velkommen, idet det efter vores mening hindrer en yderligere rådighedsindskrænkning uden erstatning, og det synes vi er ganske udmærket. Og når EF's landbrugspolitiske reform bliver gennemført til sin tid, kan disse arealer indgå i en aftale om braklægning. Derfor stemmer vi for ændringsforslaget.

Glønborg (KRF):

Selv om andenbehandlingen gav anledning

[Glønborg]

til, at Kristeligt Folkeparti klart kunne tilkendegive sin stilling til dette problemkompleks, er jeg alligevel tilfreds med, at vi har fået et yderligere arbejde i udvalget med tillægsbetænkningen. Det har været nødvendigt til afklaring for nogle af de andre partier.

Kristeligt Folkepartis holdning er i tillægsbetænkningen beskrevet i forhold til de ændringsforslag, der er kommet på bordet siden. Men da det hele er lidt kompliceret, kunne nogle måske misforstå og mistolke vores holdning, og derfor vil jeg gerne, uden noget som helst ønske om at være polemisk, gøre rede for, hvorfor vi indtager de standpunkter, vi gør, til de forskellige ændringsforslag.

Ændringsforslag nr. 1, som går ud på at fjerne det, der blev skrevet om bræmmer i betænkningen, stemmer vi naturligvis for ud fra ønsket om at skaffe mulighed for en bedre og mere rimelig beskrivelse af de bræmmer, som vi ønsker. Jeg er enig i miljøministerens bemærkning om, at der var kommet for meget med i det forslag, som blev vedtaget ved andenbehandlingen. Det kan vi selvfølgelig fra Kristeligt Folkepartis side fralægge os ansvaret for, eftersom vi tilkendegav, at vi ikke ville stemme for det.

Ændringsforslag nr. 2 giver faktisk en udmærket beskrivelse af en bræmmeordning. Jeg kan sige, at det, der er beskrevet her, helt svarer til Kristeligt Folkepartis ønsker om en bræmmeordning. Derfor kan vi naturligvis ikke få os til at stemme imod ændringsforslag nr. 2, for det kan nærmest ikke beskrives bedre.

Men der mangler jo noget væsentligt, og det er det, vi har skrevet i vores betækningsbidrag. Vi vil ikke være med til at lave disse bræmmer, før det juridiske og økonomiske grundlag for at yde en erstatning er tilvejebragt. Når jeg skriver juridisk grundlag, tænker jeg ikke særlig meget på Fynsagen, for jeg mener egentlig ikke, den har meget at gøre med det foreliggende lovforslag. Jeg tænker mere på mulighederne for at få afklaret, om EF's støtteordninger kan bruges.

Jeg er enig i miljøministerens betækningsbidrag, hvor der skrives, at dette lovforslag ikke medfører erstatningspligt. Men det er jo ikke forbudt at give en erstatning, selv om man ikke er forpligtet til det, og vi ønsker, at landmændene på den ene eller anden måde skal have en vis erstatning for det tab, de lider.

Kristeligt Folkeparti holder af bræmmer, vi vil gerne have dem, og vi synes, de er beskrevet udmærket her. Derfor har jeg forsøgt med både venlige og hårde ord, men først og fremmest med saglige argumenter, at forklare mine bræmmevenlige venner, at hvis man virkelig har forståelse for problemerne, bør man sørge for, at de mennesker, der har disse bræmmer tæt inde på livet, nemlig landmændene, som går op og ned ad dem hver dag og i et vist omfang har lov til at bruge dem til en masse fornuftige formål, også får en positiv indstilling til dem.

Hvor ville alting være meget skønnere, hvis vi bræmmevenner kunne blive enige om at vise så megen tålmodighed, at vi kunne vente, til vi har råd til at gøre landmændene venligt stemt over for bræmmerne. Men jeg må jo konstatere, at enten er mine overtalelsesevner ikke gode nok, eller også er der nogle ører og nogle hjerter, der er hårdt tilfukkede. Derfor står vi i den situation, som vi står i nu, og derfor må Kristeligt Folkeparti desværre med blødende hjerte undlade at stemme for det, som vi gerne så gennemført. Vi kan altså hverken stemme for eller imod ændringsforslag nr. 2 ud fra vores klare holdning om, hvordan det her skal laves, og hvornår det skal laves.

Da indholdet af miljøministerens bidrag til tillægsbetænkningen ikke tvinger én til at stemme for forslaget, men kun er beskrivende, har vi naturligvis kunnet tiltræde dette afklarende betækningsbidrag.

Så ville nogen vel vente, at vi kunne stemme for ændringsforslag nr. 3, som er stillet af Fremskridtspartiet, eftersom vi ønsker, at der skal kunne gives erstatning. Men Fremskridtspartiets ændringsforslag taler kun om én bestemt form for erstatning, nemlig i forbindelse med ekspropriation, og da vi er enige med en række andre partier og miljøministeren om, at staten ikke bliver erstatningspligtig ved gennemførelsen af denne lov, vil vi naturligvis ikke binde os til denne form for erstatningsordning, men vil have frihed til at finde en anden. Og derfor stemmer vi naturligvis imod ændringsforslag nr. 3.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Der har været stillet mange spørgsmål i denne sag, og mange af dem er også blevet læst op.

[Aage Brusgaard]

Jeg skal komme ind på yderligere et spørgsmål, som ingen har berørt indtil nu. Det er spørgsmål nr. 39, hvor der spørges, om landmanden skal betale ejendomsskat af den jord, der er udlagt til bræmmer. Svaret er, at lovforslaget ikke ændrer på reglen om beskatning af fast ejendom, og de almindelige regler om beskatning af fast ejendom finder således fortsat anvendelse ved beskatning af den jord, der udlægges til bræmmer.

Det vil altså sige, at selv om landmanden får frataget rådighedsretten over sin jord, skal han stadig betale skat til det offentlige.

Så vil jeg lige gentage et par spørgsmål til de to regeringspartier. Vore efterfølgere må jo have krav på at vide, hvad der står i betænkningen, og jeg har ikke fået svar på, hvorfor regeringen har skrevet, at ændringsforslag nr. 2 vedrører et bæredygtigt landbrug. Der står intet om bræmmer i forbindelse med bæredygtigt landbrug, og der er ingen, der har kunnet give et bare nogenlunde fornuftigt svar i dag.

Mit andet spørgsmål drejer sig om side 5 i tillægsbetænkningen, hvor der står, at vandløbsmyndighederne kan fastlægge særlige arbejdsområder. Hvad betyder det? Når vandløbsmyndighederne skal lave regulativer, skal de jo vide, om det er 3, 8, 10 eller 12 m, der tales om. Det mangler vi altså svar på.

Hr. Glønborg sagde, at Kristeligt Folkeparti var endog meget glad for bræmmer, men landmændene havde også krav på en vis erstatning. Så er det altså meget inkonsekvent, at Kristeligt Folkeparti ikke stemmer for Fremskridtspartiets ændringsforslag nr. 3. Det er jo det, der giver landmanden mulighed for at få erstatning. Godt nok undlader Kristeligt Folkeparti at stemme til ændringsforslag nr. 2, men hr. Glønborg nævnte jo også, at partiet stemmer for loven som helhed, og så stemmer man jo også for bræmmer.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Taletiden er altså 2 minutter ved de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Kun en enkelt bemærkning til hr. Aage Brusgaard, og jeg beklager, at jeg ikke svarede i første omgang, men svaret skal komme nu.

Det er med hensyn til det særlige arbejdsområde, som vandløbsmyndigheden kan udvide ud over de 2 m. Det er der intet som helst nyt i. Det har stået i de seneste vandløbslove, det er en nødvendighed for arbejdsgangen. Landmændene er selv interesseret i den bestemmelse, fordi de er interesseret i, at vandløbene bliver rensset op.

Så der er altså ikke noget odiøst i den bestemmelse, det er kun en videreførelse af reglerne i de seneste vandløbslove.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Man skulle jo ikke tro, at der er et bredt forlig bag hverken dette lovforslag eller tillægsbetænkningen vedrørende bræmmerne. Men jeg skal prøve at gøre nogle ting klart.

Det kan ikke komme bag på nogen, at Venstre og De Konservative stemmer for miljøministerens forslag, thi det er identisk med det forslag, Venstre og De Konservative fremsatte i foråret, og det er identisk med det forslag, de samme to partier har fremsat to gange tidligere sammen med Det Radikale Venstre. Så jeg synes ikke, der er nogen som helst grund til, at nogen skulle forestille sig, at nogen har bøjet arme på nogen i denne sag. Det ville da være højst besynderligt, hvis det kunne lykkes så mange gange. Det kan det naturligvis ikke.

Vi har altså ønsket at fremsætte forslaget på et tidligere tidspunkt, men jeg undlod at genfremsætte forslaget efter sommerferien og foretrak at vente, til landbrugsforhandlingerne var afsluttet.

Nu er disse forhandlinger afsluttet, og så kan man selvfølgelig sige om bemærkningerne til ændringsforslag nr. 2, som mange har hæftet sig ved, at der er ingen, der har ønsket bræmmerne inddraget i landbrugsforhandlingerne. Nej, det får så være, men som det fremgår af teksten, var vi nogle stykker, der efter andenbehandlingen ønskede at blive fri for det meget vidtgående forslag, der forelå og blev vedtaget ved den lejlighed, og derfor stillede vi dette ændringsforslag. Vi kunne konstatere, at nu var der afgivet en betænkning for bæredygtigt landbrug, og nu kunne vi altså tage særskilt stilling til bræmmerne.

Ændringsforslaget kunne måske være formuleret mere hensigtsmæssigt – det er helt tydeligt efter debatten – men når man skal lave en tekst, der tilfredsstiller alle forligspartier,

[Miljøministeren]

må man altså tilgive, at der kan komme lidt brede formuleringer ind i billedet. Teksten har to faser, som kunne have været formuleret bedre, men den dækker altså, at andenbehandlingen var afsluttet, og at bæredygtighedsforhandlingerne var afsluttet.

Jeg skal understrege, at dette ikke er en ændring af naturbeskyttelsesloven, det er en ændring af vandløbsloven, og det er jo også, hvad vi hele tiden har ønsket.

Jeg er som hr. Filt Jensen ganske tilfreds med, at vi er blevet enige om at se på ændringsforslaget, hvis der kommer nogle nye aftaler i EF.

Med hensyn til diskussionen om hegn skal det bare fastslås, at bræmmebestemmelsen ikke medfører pligt til at opsætte hegn, f.eks. for at afgrænse bræmmen. Der er ingen forpligtelse i den retning, og bestemmelsen medfører heller ikke pligt til at nedtage eksisterende hegn. Den er altså fuldstændig neutral i forhold til den eksisterende hegning.

Jeg opfattede hr. Gades indlæg på samme måde som fru Hanne Severinsen, at man havde fremsat et mere vidtgående forslag for at tvinge os til at fremsætte vores eget tidligere. Det ville være en sær måde at gøre det på, og det har måske været en uheldig formulering fra hr. Gades side, og så var det da heldigt, at vi var vakse ved havelågen og fremsatte vores eget forslag. Men sæt nu, vi ikke havde været det, så havde S, SF og R altså fået et forslag, de egentlig ikke ville have, så jeg tror, det var en uheldig formulering.

Det forslag, vi har fremsat nu, da vi kunne se, at det andet forslag ville komme igennem, medmindre vi fremsatte vores eget, er efter min opfattelse et godt forslag. Det er rimeligere i omfang, det er klarere defineret, og det er mere miljøcentreret.

Til hr. Aage Brusgaard skal jeg sige, at ifølge Justitsministeriet er der ikke tale om ekspropriation. Og så skal man bemærke, at Justitsministeriets responsum foreligger i en situation, hvor der er tale om 6 m. Her er det kun 2 m, så der må altså være 300 pct. mindre ekspropriation, hvis der overhovedet skal være logik i det. Vi kan kun spørge Justitsministeriet, og her er man altså af den opfattelse, at end ikke 6 m er en ekspropriationsbestemmelse.

Og så skriver vi oven i købet i enighed, at hvis der er særlige forhold, der gør sig gælden-

de, er det selvfølgelig altid et domstolsanliggende. Hvis en landmand havde al sin jord liggende langs åløbene – hvilket sikkert forekommer overordentlig sjældent – ville der naturligvis være særlige forhold, der gjorde sig gældende, og det kan ikke afgøres af lovgiver, men må tages op til særlig vurdering.

Der er tale om en generel rådighedsindskrænkning, og det er altså normalt, som det også er sagt til hr. Glønborg, at Folketinget kan vedtage en generel rådighedsindskrænkning til bedste for hele samfundet. Og her drejer det sig om vandløbene, som har betydning for naturen, og hvor vandkvaliteten ikke alene har betydning for dem, der bor lige op til vandet, men for alle opstrøms og nedstrøms og hele samfundet. Derfor er der tale om en generel rådighedsindskrænkning, ikke om ekspropriation.

Jeg vil sige til hr. Aage Brusgaard, at selv om man skal betale ejendomsskat – det gælder jo f.eks. også for strandejere, som oven i købet har pligt til at acceptere, at folk ligger tidligt og silde på stranden, fordi der er fri adgang – vil vurderingen helt givet tage hensyn til, at der er foretaget en rådighedsindskrænkning, og derved vil ejendomsskatten falde. Men det er jo stadig væk et stykke jord, som ejeren kan sælge; det er ikke staten, der ejer det.

Hr. Filt Jensen har svaret på spørgsmålet om de særlige arbejdsområder. Vedrørende retssagen på Fyn har vi udtrykkeligt skrevet, at vi vil tage højde for og vurdere konsekvenserne af retssagen; det er hele flertallet enig om. Det er jo heller ikke rigtigt, at vi pålægger dommerne at afgøre sagen. Domstolene skal naturligvis tage stilling til den konkrete sag ud fra den lov, der gjaldt på det aktuelle tidspunkt, og jeg er da helt sikker på, at domstolene ikke handler under pres af en efterfølgende lov, men tager udgangspunkt i dagældende lov.

Det er naturligvis noget sludder, at De Konservative og Venstre har ladet sig styre, eftersom vi har fremsat dette forslag tre gange. Vi har egentlig været ganske heldige med at få styret det igennem her i sidste runde.

Jeg skal til sidst konstatere, at der er et meget stort flertal bag hele naturbeskyttelsesloven, og der er også et meget stort flertal bag den del, der vedrører vandløbsloven, som var mest interessant, og som vi i fællesskab har fremsat adskillige gange.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

En enkelt kort bemærkning om hele forløbet. Jeg må jo konstatere, at det set afhænger meget af øjnene, der ser, og forskellen på mig og miljøministeren i denne sag er, at jeg betragter den uden briller.

SF's ordfører anvendte ikke uheldige formuleringer. Miljøministeren kan jo ikke vide, hvilken forståelse der var mellem Det Radikale Venstre, Socialdemokratiet og SF om, hvordan det ændringsforslag, vi stillede i fællesskab, skulle fortolkes.

Jeg synes heller ikke, det skal skjules, at vi har været bekymrede over denne modstand blandt medlemmer af regeringspartierne mod bræmmebestemmelser generelt. Vi har selvfølgelig ønsket, at det skulle med denne gang, og det har været en klart bedre udgangsposition for diskussionen, at vi her ved tredjebehandlingen via ændringsforslaget kan få præciseret en fornuftig bræmmebestemmelse. Jeg står bestemt ved mine formuleringer, og samtidig vil jeg gøre ministeren opmærksom på, at han ikke har nogen mulighed for at vide, hvilken grundforståelse der lå mellem Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Jeg skal ikke gøre mig klog på, hvad S, SF og RV har aftalt indbyrdes, men jeg skal sige, at det er første gang, jeg nogen sinde har oplevet, at man håber, at andre vil komme og redde et forslag.

Det undrer mig meget, at Det Radikale Venstres ordfører skulle være gået ind for dette forslag med de motiveringer, hr. Gade kommer med her, og som er dobbelt så vidtgående som det, hun selv havde stillet tidligere, bare for at få mig til at stille det, hun selv har stillet. Det forekommer mig at være ude i det machiavellistiske, og jeg nægter at tro, at det har været tilfældet.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jamen så er jeg nødt til at sige, at de tre partier bad om teknisk bistand i Miljøministeriet, som Det Radikale Venstres ordfører sagde før, og så fik vi et forslag, som vi var trygge ved.

Det gik op for os under debatten, i hvert fald for mig, at det nok ville være fornuftigt at præcisere, at det f.eks. ikke skulle omfatte grøfter. På det tidspunkt var det jo allerede klart, at sagen kom tilbage til udvalget, og dermed er hele sagen sådan set også ganske afmystificeret.

Jeg ved godt, at vi har haft hele denne diskussion, fordi man vil skjule den enorme uenighed i regeringspartierne. Min agt er ikke specielt at få den frem, men på den anden side synes jeg heller ikke, at man skal acceptere, at informationen er af en sådan art, at den uenighed bliver skjult for offentligheden.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg kan bekræfte, som hr. Gade sagde, at vi bad om teknisk bistand til at udforme vort ændringsforslag, fordi vi synes, det er i alles interesse, at det bliver helt i orden, og at alle relevante paragraffer bliver ændret.

Vi bad om teknisk bistand til en bestemmelse om udlægning af bræmmer langs søer og vandløb, og her tænkte vi på naturlige vandløb, som det også er kommet frem nu. Så får vi efterfølgende at vide, at man tolker det som en hvilken som helst afvandingskanal eller grøft, og hvad ved jeg. Det har aldrig været vores intentioner.

Vi fik altså denne tekniske bistand med ministerens underskrift, og så stode vi på, at den også levede op til vore intentioner. Det har så vist sig, at den var mere omfattende, men da det aldrig har været vores tanke, at enhver grøft skulle belægges med bræmmer, er vi overordentlig godt tilfredse med det ændringsforslag, der ligger i dag. Det er præcis det, vi fra starten har forestillet os, at alle naturlige vandløb og søer – med de få undtagelser, som jeg ikke behøver at komme ind på – bliver bræmmebelagt.

Så vi er meget tilfredse med dette forslag, og som sagt har det aldrig været vores intention, at enhver grøft skulle have bræmmer.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Det skal blive ganske kort. Det er ikke rimeligt at give embedsmændene skylden for, at der forelå et forslag, som ikke var helt, som man ønskede. Jeg skal gøre opmærksom på, at ordene om, at bræmmerne også kunne være bre-

[Miljøministeren]

dere end 2 m, også er bortfaldet. Jeg tror ikke, vi skal diskutere længere om forskellen mellem de to. Der har været et mere vidtgående forslag, nu har vi det foreliggende, og det er dét, vi er enige om.

Aage Brusgaard (FP):

Nej, nu kan vi snart ikke klare det mere, vi skal jo også hjem til jul.

Hr. Filt Jensen nævnte, at man allerede kan udlægge særlige arbejdsområder omkring åløb og bræmmer ifølge de nuværende regulativer. Det er 100 pct. rigtigt, og derfor spørger vi også, hvorfor det skal indføres i en lov.

Vi er generelt overhovedet ikke modstandere af hverken 1 m eller 2 m bræmmer, for den sags skyld heller ikke 8 m bræmmer. Hvis den landmand, der ejer jorden, vil have et par får eller et par geder eller en herefordko til at stå ved åbredden, må han selv om det. Vi er imod loven, fordi det nu bliver en pligt, at man hverken må gøde, dyrke, sprøjte eller slå. Det er derfor, vi er imod loven, det er ikke, fordi vi er imod bræmmer.

Hvis man kører ud over det ganske land, vil man også kunne se, at der er græs langs næsten alle vandløb og søer, helt ned til bredden. Det er noget, landmanden har gjort helt frivilligt igennem århundreder, og det vil han fortsætte med. Det er derfor, vores modstand er så stor. Hvorfor skal man lovgive om noget, som allerede eksisterer helt frivilligt?

Jeg vil godt lige afslutningsvis nævne – det er jo ikke en kort bemærkning, jeg har 5 minutters taletid – at i hvert fald alle medlemmerne af udvalget har fået et brev fra De Danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger, og jeg har haft en opringning fra Tolvmandsforeningen, som gerne vil tilslutte sig. De repræsenterer altså samtlige brugere af den danske landbrugsjord – ja, måske undtagen gartnerne, men dem kunne jeg også godt ringe til – og disse foreninger mener altså, at hvis lovforslaget vedtages med bestemmelsen om 2 m brede dyrkningsfri bræmmer langs vandløb, uden at der ydes erstatning til de berørte lods ejere, vil det i visse situationer være i strid med grundlovens § 73 om ejendomsrettens ukrænkelighed. Landbrugsorganisationerne skriver endvidere, at det vil være overordentlig kritisabelt, hvis Folketinget vedtager forslaget og dermed legaliserer Miljøstyrelsens administra-

tive afgørelser, især hvis det viser sig, at disse afgørelser er i strid med gældende lov.

Desuden skriver de, at en vedtagelse af forslaget vil blive betragtet som en politisk indblanding i en verserende retssag – det er den på Fyn – til fordel for Miljøstyrelsen og til skade for de fynske landmænd, som har rejst sagen.

Derfor vil jeg godt til slut sige, at det store flertal af Folketinget blæser på, hvad de danske landmænd siger. Danske Husmandsforeninger og De Danske Landboforeninger er jo talerør for alle danske landmænd og bønder, men Folketinget er altså fuldstændig ligeglad med, hvad disse talsmænd siger. Kun Fremskridtspartiet går ind for at beskytte det danske landbrug.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges med 113 stemmer mod 9; 4 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 9 stemte for, 123 imod.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges med 122 stemmer mod 9.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Tredje behandling af lovforslag nr. L 150: